

Vapauden illuusio: Kovalla taistelulla saavutetuista oikeuksista sorron nimissä geopoliittisen uskollisuuden vuoksi

“Vapauden illuusio jatkuu niin kauan kuin sen ylläpitäminen on kannattavaa. Kun illuusion ylläpitäminen käy liian kalliiksi, he vain purkavat lavasteet, vetävät verhot syrjään, siirtävät pöydät ja tuolit pois tieltä ja näet tiiliseinän teatterin takana.”

Nämä sanat, jotka on usein liitetty ikonoklastiselle muusikolle ja yhteiskuntakriitikolle Frank Zappalle 1970-luvun lopulta, kuvaavat syvää kyynisyyttä demokraattisten vapauksien hauraudesta. Zappan metafora viittaa siihen, että vapauden tunnusmerkit – sananvapaus, kokoontumisvapaus ja mielenosoitusoikeus – eivät ole luontaisia tai ikuisia, vaan vallanpitäjien ylläpitämiä esityselementtejä vain niin kauan kuin ne palvelevat laajempia kontrollin, voiton tai vakauden intressejä. Kun toisinajattelu uhkaa näitä perustuksia, julkisivu romahtaa paljastaen autoritaarisen mekanismin alleen. Jatkuvan Gazan kriisin ja sen leviämisen länsimaisiin demokratioihin yhteydessä Zappan oivallus tuntuu pelottavan ennakoivalta. Tämä essee tarkastelee, kuinka ihmisoikeudet, kaukana valistuneiden valtioiden hyväntekeväisyyden lahjoista, on taottu vuosisatojen brutaalissa taistelussa; kuinka länsimaat kuten Saksa, Britannia, Yhdysvallat, Ranska, Alankomaat ja Kanada ovat yhä enemmän keskeyttäneet tai hylänneet nämä oikeudet vaientaakseen Palestiina-myönteisen aktivismin; kuinka tämä kotimainen sorto peilaa palestiinalaisten kohtelua miehitetyllä Länsirannalla; ja lopulta, kuinka Gazan konflikti on paljastanut länsimaiden hallitusten ja median priorisoivan horjumattoman tuen Israelille – esimerkkinä Saksan *Staatsräson*-oppi – kansalaistensa perusoikeuksien yli.

Taotut perustat: Ihmisoikeuksien historiaa taistelun ja uhrauksen kautta

Nykyisin länsimaissa ymmärretyt ihmisoikeudet eivät ole abstrakteja ihanteita, jotka magnanimiset hallitsijat ovat suoneet, vaan arpeutuneita perintöjä hellittämättömistä taisteluista tyranniaa, eriarvoisuutta ja sortoa vastaan. Niiden kehitys ulottuu tuhansien vuosien taakse, mutta moderni viitekehys syntyi filosofisista heräämisistä, vallankumouksista ja ruohonjuuritason liikkeistä, jotka pakottivat vastahakoiset vallanpitäjät myönnetyksiin. Yksi usein mainituista varhaisista virstanpylväistä on Kyros-sylinteri vuodelta 539 eaa., muinainen persialainen artefakti, jossa on kirjoituksia uskonnollisen suvaitsevaisuuden edistämisestä ja orjuuden lakkauttamisesta valloitetuilla alueilla, vaikka sen tulkinta “ihmisoikeuksien peruskirjana” on kiistanalainen historioitsijoiden keskuudessa. Tämä artefakti symboloi varhaista tunnustusta siitä, että oikeudet voivat olla universaaleja, eivät vain eliitin etuoikeuksia.

Keskiaikaisessa Europassa Magna Carta vuodelta 1215 merkitsi ratkaisevaa yhteenottoa englantilaisten paronien ja kuningas Juhanan välillä, vahvistaen periaatteita kuten oikeudenmukainen oikeudenkäynti ja rajoitukset mielivaltaiselle kuninkaalliselle vallalle – periaatteita, jotka revittiin aseellisella kapinalla ja neuvotteluilla eikä kuninkaallisella armolla. Renessanssi ja valistusajat vahvistivat näitä ajatuksia, ajattelijoiden kuten John Locke, Jean-Jacques Rousseau ja Voltaire artikuloimalla luonnollisia oikeuksia elämään, vapauteen ja omaisuuteen inhimillisinä, haastaa jumalallisen oikeuden monarkioita. Nämä filosofiat ruokkivat Amerikan vallankumousta (1775–1783) ja Ranskan vallankumousta (1789–1799), joissa siirtolaiset ja kansalaiset nousivat siirtomaa-riistoa ja absolutismia vastaan. Yhdysvaltain itsenäisyysjulistus (1776) julisti ”luovuttamattomat oikeudet”, kun taas Ranskan Ihmisen ja kansalaisen oikeuksien julistus (1789) vahvisti tasa-arvon ja ilmaisunvapauden – dokumentteja, jotka syntyivät verenvuodatuksesta, giljotiineista ja imperiumien kaatamisesta.

Silti nämä varhaiset voitot olivat vajavaisia, usein sulkien pois naiset, orjuutetut ja alkuperäiskansat. 1800-luku näki abolitionistiliikkeitä, kuten transatlanttista taistelua orjuutta vastaan, jota johtivat hahmot kuten Frederick Douglass ja Harriet Tubman Yhdysvalloissa, huipentuen sisällissotaan (1861–1865) ja 13. lisäykseen. Suffragetit Britanniassa ja Yhdysvalloissa keativät pidätyksiä, pakkoruokintaa ja julkista halveksuntaa varmistaakseen naisten äänioikeuden kampanjoilla kuten Seneca Fallsin konventti (1848) ja Naisten äänioikeusparaati 1913, johtaaen 19. lisäykseen (1920) Yhdysvalloissa ja osittaiseen äänioikeuteen Britanniassa (1918). 1900-luku intensifioi näitä taisteluja globaalien sotien ja dekolonisaaion keskellä. Toisen maailmansodan ja holokaustin kauhut johtivat Ihmisoikeuksien yleismaailmalliseen julistukseen (UDHR) vuonna 1948, jonka laati Eleanor Rooseveltin johdolla Yhdistyneissä kansakunnissa ja joka kodifioi sananvapauden, kokoontumisvapauden ja suojan mielivaltaisilta pidätyksiltä. Tämä ei ollut ylhäältä alas annettu lahja; se heijasti antifasistisia vastarintaliikkeitä Euroopassa, joissa partisaanit ja siviilit taistelivat natsimiehitystä vastaan valtavien uhrauksien.

Sotien jälkeiset ajat näivät kansalaisoikeusliikkeitä kohtaamassa systeemistä rasismia: Martin Luther King Jr.:n väkivallattomat kampanjat Yhdysvalloissa kohtasivat poliisikoiria, vesitykkeitä ja salamurhia, tuottaen kansalaisoikeuslain (1964) ja äänioikeuslain (1965). Euroopassa työväenlakot, antikoloniaaliset kapinat Algeriassa ja Intiassa sekä opiskelijamellakat kuten Ranskan toukokuu 1968 laajensivat sosiaalisia ja taloudellisia oikeuksia, vaikuttaen Kansainväliseen taloudellisiin, sosiaalisiin ja sivistyksellisiin oikeuksia koskevaan sopimukseen (1966). Viime aikoina LGBTQ+-oikeuksia on edistetty Stonewallin mellakoiden (1969) ja AIDS-aktiivismin kautta, kun taas alkuperäiskansojen liikkeet kuten Standing Rockissa (2016) korostavat jatkuvia taisteluja ympäristö- ja maa-oikeuksien rikkomuksista. Kautta linjan nämä oikeudet eivät ole ”annettuja” vaan raastettuja uhrauksien – lakojen, marssien, boikotteiden ja joskus aseellisella vastarinnalla – muistutusta, että vapaudet ovat vallan myönnytyksiä, peruutettavissa kun ne käyvät hankaliksi.

Oikeuksien rapautuminen: Länsimaiden demokratian hyökkäys Palestiina-myönteistä toisinajattelua vastaan

Starkissa ironissa ne samat kansakunnat, jotka julistavat näitä kovalla työllä saavutettuja oikeuksia, ovat viime vuosina tehokkaasti keskeyttäneet tai hylänneet ne vaientaakseen Israelin politiikan kritiikkiä, erityisesti Gazan konfliktin eskaloituessa lokakuusta 2023 lähtien. Tämä sorto, jonka ihmisoikeusjärjestöt ovat dokumentoineet, ilmenee liiallisena poliisitoimintana, laillisena ylilyöntinä ja laillisen mielenosoituksen sekoittamisena ekstremismiin tai antisemitismiin, paljastaen kuinka vapaudet ovat ehdollisia valtion intressien mukaisuudesta.

Saksa esittää tämän trendin esikuvana, jossa viranomaiset ovat määränneet kattavia kieltoja Palestiina-myönteisille mielenosoituksille, johtaaen väkivaltaisiin tukahduttamisiin. Vuonna 2025 YK:n asiantuntijat tuomitsivat Saksan ”jatkuvan mallin poliisiväkivallasta ja tukahduttamisesta”, viitaten mielivaltaisiin pidätyksiin, fyysisiin hyökkäyksiin rauhanomaisia mielenosoittajia vastaan ja iskulauseiden kuten ”From the river to the sea” kriminalisointiin. Berliinin tuomioistuin totesi marraskuussa 2025, että huhtikuussa pidetyn Palestiina-myönteisen konferenssin sulkeminen oli lainvastaista, silti tällaiset toimet jatkuvat, mukaan lukien karkotukset ja rahoituksen leikkaukset solidaarisuusryhmiltä. Vasemmistopuolue on vaatinut loppua tälle ”tukahduttamiselle”, kaikuaen Amnesty Internationalin varoituksia autoritaarisesta hiipimisestä.

Britannia on laajentanut terrorisminvastaisia valtuuksiaan laeilla kuten Public Order Act (2023), johtaaen yli 9 700 pidätykseen ”loukkaavista” sosiaalisen median postauksista pelkästään vuonna 2024, monet liittyen Palestiina-puolustukseen. Mielenosoitukset kohtaavat massapidätyksiä, satoja pidätettynä Palestiina-myönteisillä marssilla käyttäen terrorismisyytteitä ryhmiä kuten Palestine Action vastaan. Human Rights Watch ja Big Brother Watch tuomitsevat tämän ilmaisunvapauden jäädyttämiseksi, priorisoiden järjestystä oikeuksien yli, jotka voitettiin historiallisissa taisteluissa kuten Peterloon verilöylyssä.

Yhdysvalloissa yli 3 000 pidätystä tapahtui kampusleireillä vuosina 2023–2025, poliisin käyttäessä kemiallisia ärsykeitä ja karkotusuhkauksia. Osavaltiot kuten Florida rinnastavat anti-sionismin antisemitismiin, tutkiessa ryhmiä ja kieltäen BDS-osallistumisen sopimuksissa, aseistaen lakeja akateemista vapautta vastaan.

Ranska on hajottanut kollektiiveja kuten Urgence Palestine terrorisminvastaisilla perusteilla, yli 500 pidätystä mielenosoituksissa ja uusia lakeja kriminalisoimassa ”terrorismin puolustelua” tai Israelin olemassaolon kieltämistä. Amnesty kritisoi näitä laajana tukahduttamisena, kaikuaen valtion historiaa toisinajattelun vaimentamisesta Algerian sodan ajoilta.

Alankomaat, vuoden 2024 Amsterdamin väkivallan jälkeen, ehdotti passien riistoa ”antisemitistisiltä” yksilöiltä – usein koodi Gazan kriitikoille – ja ryhmien kuten Samidoun kieltämistä. Uusi työryhmä on johtanut mielenosoituskieltoihin, peilaten Saksan liukumaa.

Kanadan kaupunkien kuten Toronton säännöt rajoittavat mielenosoituspaikkoja, yliopistojen tukahduttamisia ja liittovaltion pyrkimyksiä kieltää ”ekstremistisiä” ryhmiä, rikkoen Perusoikeuksien ja vapauksien peruskirjaa. Näiden toimien mukaan FIDH edustaa ”jatkuvaa hyökkäystä” mielenosoitusoikeuksia vastaan lännessä.

Sorron rinnakkaisuudet: Länsimaisten kansalaisten kaikua palestiinalaisten ahdingosta Länsirannalla

Tämä kotimainen puristus kohtelee yhä enemmän länsimaisia kansalaisia – erityisesti Palestiina-myönteisissä liikkeissä – sisäisinä ”toisine”, alistaen heidät valvontaan, väkivaltaan ja mielivaltaiseen pidätykseen, joka rinnastuu palestiinalaisten kokemuksiin miehitetyllä Länsirannalla. Siellä siirtokuntalaisten väkivalta ja sotilaallinen ylivalta ovat eskaloituneet dramaattisesti vuonna 2025, luoden terrorin hallinnon, jota länsimaiset mielenosoittajat nyt näkevät pienessä mittakaavassa.

Länsirannalla israelilaiset siirtokuntalaiset, usein armeijan tukemina, tekevät hyökkäyksiä palestiinalaisten koteihin ja maihin, mukaan lukien pahoinpitelyjä, tuhopolttoja ja maiden valtauksia, väkivallan ollessa kaikkien aikojen huipussa. Human Rights Watchin 2025 raportti dokumentoi pakkosiirtoja ”väkivallan ja väkivallan pelon kautta”, armeijan karkottaessa yhteisöjä tappavalla voimalla ja laiminlyödessään estää siirtokuntalaisten hyökkäykset. Mielivaltaiset pidätykset tarkastuspisteissä ovat rutiinia: palestiinalaiset kohtaavat nöyryytystä, pahoinpitelyjä ja määräämättömiä pidätyksiä ilman syytettä, kaksoislaillisessa järjestelmässä jossa siirtokuntalaiset nauttivat rankaisemattomuudesta kun palestiinalaiset kestävät sotilastuomioistuinta. OCHA:n raportit yksityiskohtaisesti tuhoisia ratsioita, kidutusta vankiloissa ja liikkumisrajoituksia, jotka rapauttavat arkea, yli 500 palestiinalaista tapettuna voimien tai siirtokuntalaisten toimesta pelkästään vuonna 2025.

Länsimaiset kansalaiset, jotka mielenosoittavat näitä vääryyksiä, kohtaavat analogisia taktiikoita: poliisin tarkastuspisteet mielenosoituksissa johtavat mielivaltaisiin pysäytyksiin ja etsintöihin; väkivallattomat aktivistit kestävät pahoinpitelyjä ja kemiallisia aseita, samoin kuin siirtokuntalaisten-sotilaallisia yhteistyöitä. Saksassa ja Yhdysvalloissa doxxaus ja karkotusuhkaukset peilaavat Länsirannan karkotuksia, kun Britannian ja Ranskan kokoontumiskiellot kaikkuvat maan pääsyn kieltämisinä. Tämä lähentyminen korostaa globaalia sortoa: kun palestiinalaiset vastustavat siirtokuntakolonialismia, länsimaiset toisinajattelijat haastavat osallisuuden siihen, vain kohdaten valtion väkivaltaa, joka kohtelee heitä uhkana samalle järjestykselle.

Ympyrän sulkeutuminen: Gazan paljastus länsimaiden prioriteeteista ja oikeuksien hauraudesta

Gazan konflikti, sen tuhoisalla tollillaan – kymmeniä tuhansia kuolleita ja laajaa tuhoa – on lopulta paljastanut kuinka länsimaiden hallitukset ja media priorisoivat geopoliittisia liittoumia Israelin kanssa kansalaistensa taistelemien oikeuksien yli. Saksan *Staatsräson* – sen ”valtion järki”-oppi, joka kehystää Israelin turvallisuuden neuvottelemattomana holokaustin sovituksen vuoksi – esittää tämän huippuna, oikeuttaen Palestiina-myönteisten äänien tukahduttamisen antisemitismin vastustamisena, vaikka YK:n asiantuntijat tuomitsevat sen syrjivänä. Samanlaisia dynamiikkoja vallitsee muualla: Yhdysvaltain 3,8 miljardin dollarin vuotuinen apu Israelille ohittaa kotimaiset sananvapaus

huolenaiheet, kun Britannian ja Ranskan politiikat linjaavat NATO:n ja EU:n Israel-myönteisten kantojen kanssa.

Median puolueellisuus vahvistaa tätä: Vuoden 2025 Media Bias Meter -analyysi 54 449 artikkelista totesi länsimaisten medioiden mainitsevan "Israel" paljon myötätuntoisemmin kuin "Palestiina", priorisoiden israelilaisia narratiiveja ja vähätellen palestiinalaista kärsimystä. Tutkimukset paljastavat systemaattisia puolueellisuuksia, kuten palestiinalaisten kuolemien passiivisen kehystämisen samalla kun israelilaisia uhreja inhimillistetään, kaikuaen kylmän sodan ajan länsimaisten intressien priorisointeja. Kun sosiaalinen media vastaa tähän suodattamattomalla Gazan materiaalilla, valtamedioiden epäonnistumiset – joita Al Jazeera syyttää "valkopesusta" – paljastavat osallisuuden illuusion ylläpitämisessä.

Zappan tiiliseinä ilmestyy täällä: kun vapaudet kuten puhe, mielenosoitus ja boikotit haastavat tuen Israelille, niitä pidetään "liian kalliina" ylläpitää. Gazan paljastus pakottaa tilintekoon – palaavatko kansalaiset takaisin oikeuksiin, joista esi-isät taistelivat, vai sallivatko lavasteiden kaatumisen paljastaen autoritaarisuuden pysyvyyden? Vastaus piilee uudistuneessa taistelussa, jottei illuusio katoaisi peruuttamattomasti.

Viitteet

- Amnesty International. "Germany: Authorities Must End Repression of Palestine Solidarity." Amnesty International, October 2025.
- Arab Center Washington DC. "Suppressing Palestine Advocacy in the West: Trends and Countermeasures." Arab Center Washington DC, 2025.
- BC Civil Liberties Association. "Municipal Bylaws Restricting Protests in Canadian Cities." BCCLA Reports, 2024–2025.
- Canadian Dimension. "Police Crackdowns on University Encampments: A Violation of Fundamental Freedoms." Canadian Dimension, May 2025.
- FIDH (International Federation for Human Rights). "Western Democracies' Sustained Attack on the Right to Protest in Solidarity with Palestine." FIDH Report, 2025.
- Human Rights Watch. "United States: Crackdown on Campus Protests." Human Rights Watch, 2025.
- Human Rights Watch. "West Bank: Israeli Forces and Settlers Escalate Violence and Forced Displacement." Human Rights Watch Report, 2025.
- International Civil Liberties Monitoring Group. "Systemic Repression of Pro-Palestine Activism in Canada." ICLMG, 2025.
- Media Bias Meter. "Analysis of Western Media Coverage of the Israel-Palestine Conflict, 2023–2025." Media Bias Meter Study, 2025.
- Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights (OHCHR). "UN Experts Alarmed by Persistent Pattern of Police Violence and Suppression of Palestine Solidarity in Germany." OHCHR Statement, October 16, 2025.
- United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA). "West Bank: Protection of Civilians Report." OCHA, 2025.
- Zappa, Frank. Interview quotation widely attributed in collections of his statements on government and freedom, circa 1970s–1980s.